

Oton Župančič

Slovenski pesnik Oton Župančič se je rodil v Vinici v Beli Krajni 23. januarja leta 1878. Bil je prvorojenec očetu Francu Župančiču in materi Ani. Pri drugem letu starosti so se Župančičevi preselili v Dragatuš, kjer so odprli trgovinico in gostilno. Leta 1883, ko je bil Oton star komaj pet let in osem mesecev, je šel prvič v šolo. V Dragatušu je dokončal dva razreda ljudske šole. Jeseni leta 1886 pa ga je oče odpeljal v Novo Mesto, kjer je obiskoval naslednja dva razreda, ter se pripravljaj na gimnazijo. Na koncu tretjega in četrtega razreda najdemo Župančiča v seznamu pridnih učencev, kar pomeni, da je bil obakrat odličnjak. Jeseni 1888 se je vpisal na novomeško gimnazijo in nato v ugodnih življenskih razmerah uspešno opravil tri razrede. V nižji gimnaziji je Župančič že napisal pesem *Zima, zima bela*, ki ji je kasneje v Pisanicah dal naslov *Pesem nagajivka*.

Srečna leta so za Župančičevo družino prehitro minila. Huda gospodarska kriza konec stoletja, slabe letina, visoki davki in tožbe s sosedi, vse to je pripomoglo, da je postajalo življenje v Dragatušu iz leta v leto težje. Takrat so se ljudje množično izseljevali v Nemčijo in Ameriko. V Ameriko ja odšlo tudi vseh pet sestra pesnikove matere. Na te čase se Župančič spominja v svojem slovitem eseju *Adamič in slovenstvo*. V tem času so nastale tudi *Vzdih*, *Barčica*, *Mornar*, *Ločitev* in *Duma*.

Gospodarska kriza je tudi Župančičeve prignala tako daleč, da so morali prodati hišo v Dragatušu. Pesnikova mater je mislila iti v Ameriko za sestrami, oče pa se je s sinom Otonom želel preseliti v Bosno in tam kupiti hišo. Nazadnje so se leta 1892 preselili v Ljubljano in tako za vedno ostali v domovini. Na ta dogodek, ko so se izselili iz Bele Krajine, je Župančič napisal novelo *Štacunar Andrej*.

V Ljubljani je obiskoval četrti nižji gimnazijski razred v letu 1891/92 v sedanji Beethovnovi ulici, vse štiri višje pa od jeseni 1892 do spomladi 1896 v gimnaziji na Vodnikovam trgu. V gimnazijskih letih je Župančič pogumno iskal novih duhovnih spodbud tudi zunaj šole v prepovedanih dijaških društvih in krožkih. To udejstvovanje je bilo za njegov nadaljni razvoj vsaj tako pomemben, kot šola. V začetku leta 1893 je bil že med prvimi in najbolj delovnimi ljubljanskimi dijaki, ki so se zbirali pri dr. Janezu Evangelistu Kreku, ter se navduševali za literaturo in socialna vprašanja.

Njegove prve pesmi so bile objavljene v otroških listih *Vrtec* in *Angelček*, ter revijah *Zgodnja danica* in *Dom in svet*. Župančič se je na začetku v svojih natisnjenih prispevkih podpisoval z izmišljenimi imeni, kot so *Beli Kranjec*, *Smiljan Smiljanič*, *Gojko*, *Aleksij Nikolajev*, *Pavel Strnad*, *Jurij Jager*, *dr. Anton Pesnik*. S pravim imenom je prvič nastopil leta 1898 v *Ljubljanskem zvonu*.

Po opravljeni maturi v mesecu juniju je Župančič jeseni leta 1896 odšel na Dunaj, ter se odločil za študij zgodovine in zemljepisa na filozofski fakulteti. Kljub Knafljevi štipendiji pa ga je ves čas univerzitetnega študija spremljalo hudo pomankanje. Leta 1900 pa je končal univerzitetni študij na Dunaju, diplomu pa je opravil, zaradi najrazličnejših vzrokov, mnogo kasneje na filozofski fakulteti ljubljanske univerze 1924. leta.

Jeseni, 1901, je začel v Edinburgu pri Gradcu služiti enoletni vojaški rok. Po končani vojaščini se je, jeseni 1902, vrnil v Ljubljano. Nato je pol leta poučeval na gimnaziji, potem pa se je posvetil literarnemu delu ter zraven poučeval slovenščino v družini pisatelja in ljubljanskega župana dr. Ivana Tavčarja.

Pozneje je napisal *Samogovori (leta 1908)*, *Lahkih nog naokrog (leta 1913)*, *Ciciban in še kaj (leta 1915)* in *Sto ugank (leta 1915)*.

Med prvo svetovno vojno je Oton Župančič urejal nekatere osrednje slovenske literarne revije, po Aškerčevi smrti, leta 1912, pa je bil tudi mestni arhivar.

Po prvi svetovni vojni je napisal *Mlada pota* in *V zarje Vidove (leta 1920)*.

Župančič pa ni napisal le pesmi, temveč tudi drame. Poleg *Veronike Deseniške*, ki je vsekakor najpomembnejša, pa je napisal še nekaj drugih krajših tekstov.

Čas druge svetovne vojne je Oton Župančič zaradi bolezni in starosti preživel v bolnišnici. Umrli je leta 1949 v Ljubljani.

Župančičeva dela:

Iz zbirke Čaša opojnosti:

-Ti skrivnostni moj cvet

Iz zbirke Pisanice:

-Na Jurjevo

-Čez noč, čez noč...

Iz zbirke Čez plan:

-Raznim poetom

Iz zbirke Zimzelen pod snegom:

-Enodnevnice

-Izjava

Pesmi:

-Meni se hoče

-Samogovori

-Sebi

-Sto ugank

-Ciciban in še kaj

-Otroci spuščajo mehurčke

-Uspavanka

-Ciciban in čebela

-V zarje Vidove

-Podoba

-Naša beseda

Tragedija:

-Veronika Deseniška

Viri in literatura: knjiga Oton Župančič (Janez Mušič), internet